

Prof. dr hab. Małgorzata Zaleska

Prezes Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Fundusze gwarantowania depozytów w świetle wyzwań integracji rynków finansowych w Unii Europejskiej

W UE obowiązuje **system gwarantowania depozytów kraju macierzystego**, co oznacza:

- możliwość **zróźnicowania poziomu gwarancji** na terenie kraju członkowskiego,
- możliwość **doubezpieczenia**:
 - ✓ niskie prawdopodobieństwo, żeby nastąpiło doubezpieczenie w BFG oddziału instytucji kredytowej działającej w Polsce,
 - ✓ prawdopodobieństwo wystąpienia doubezpieczenia – uzgodnionego z BFG - oddziału banku krajowego działającego w kraju goszczącym (np. Francji, Wielkiej Brytanii lub we Włoszech).

Wyzwaniem dla systemów gwarantowania depozytów jest m.in. powstawanie coraz większych banków (*too big to save*) działających w skali globalnej oraz działalność transgraniczna banków. **Bankowość transgraniczna** może być różnie definiowana – w ujęciu szerokim (potocznym) i wąskim (zapisy ustawowe), tzn.:

- potocznie – świadczenie usług bankowych na terytorium innego kraju zarówno **poprzez oddział**, jak również **bez tworzenia oddziału**,
- według polskiego Prawa bankowego (art. 4 ust. 1 pkt 21) – wykonywanie przez instytucję kredytową na terytorium RP lub przez bank krajowy na terytorium państwa goszczącego wszystkich lub niektórych czynności w zakresie wynikającym z udzielonego zezwolenia, **bez uczestnictwa oddziału** tej instytucji lub banku.

Skala działalności transgranicznej i poprzez oddział w Polsce zwiększa się systematycznie od czasu wstąpienia Polski do UE i według stanu na 20.06.2007 r. kształtowała się następująco:

- 167 instytucji kredytowych zgłosiło zamiar prowadzenia działalności transgranicznej,
- 17 instytucji kredytowych z UE zamierza prowadzić działalność w formie oddziałów.

Działalność transgraniczna banków wyznacza nowe wyzwania w zakresie nadzorowania i gwarantowania depozytów, m.in.:

- **monitorowanie transferu ryzyka** na terytorium kraju goszczącego:
 - ✓ kraj goszczący ma niewielki wpływ na jego ograniczenie,
 - ✓ źródłem wiedzy na temat działalności transgranicznej są notyfikacje, które nie wskazują rozmiaru działalności transgranicznej,
- **podział obciążeń systemowych** między partnerami z różnych krajów.

Propozycje rozwiązania niektórych problemów w zakresie gwarantowania depozytów - do dyskusji – zaprezentowane zostaną poniżej.

1. **Wzrost znaczenia współpracy:**

- **wymiana informacji** między instytucjami sieci bezpieczeństwa z różnych krajów jest pożądana, przy czym:
 - ✓ nieformalna – jest mało skuteczna w przypadku wystąpienia problemów,
 - ✓ formalna (porozumienia) – oznacza różny zakres przedmiotowy porozumień,
 - ✓ **wystandaryzowana** – jest rozwiązaniem do którego należy dążyć, co oznacza konieczność standaryzacji zakresu porozumień na szczeblu unijnym (na wzór modelu porozumienia o współpracy między bankami centralnymi i nadzorcami bankowymi z różnych krajów członkowskich) oraz zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych danych.

2. Powołanie **regionalnych systemów gwarantowania depozytów** – idea zgłoszona przez kraje skandynawskie – możliwa przy obecnym stanie prawodawstwa unijnego.

3. Wdrożenie **Europejskiego Systemu Gwarantowania Depozytów / Inwestycji Finansowych**, co oznacza:

- rozwiązanie problemu gwarancji w instytucjach działających transgranicznie na terytorium UE,
- zdywersyfikowanie ryzyka wynikające z objęcia jednym systemem dużej liczby banków.

Wyżej zaprezentowane propozycje nie rozwiązują natomiast problemu gwarantowania depozytów w skali globalnej. Problemami do rozwiązania są m.in.:

- wymiana informacji między instytucjami kredytowymi działającymi na terytorium UE i poza nią,

- gwarantowanie depozytów / inwestycji finansowych w instytucjach działających transgranicznie poza UE,
- potrzeba wypracowania porównywalnych zasad funkcjonowania sieci bezpieczeństwa w skali światowej.